

введених заходів з покращення фізичної підготовки та їх впливу на рівень бойової готовності підрозділів Національної гвардії.

Додатково можна розглянути можливості використання сучасних технологій у процесі фізичної підготовки, введення інноваційних методик та програм тренувань. Також важливо дослідити вплив психологічних аспектів на ефективність фізичної підготовки військовослужбовців та їхню загальну готовність до виконання військових завдань [4].

Додаткові дослідження у цих напрямках можуть сприяти подальшому покращенню системи фізичної підготовки та підвищенню ефективності діяльності Національної гвардії України.

Список використаних джерел:

1. Криворучко П. П., Хміляр О. Ф. Морально-психологічний стан військового підрозділу: оцінка та прогнозування. Київ : Молода нація, 2005. 63 с.
2. Ложкін Г. В. Психологічне супроводження військовослужбовців у діяльності за екстремальних умов. Київ : МОУ, 2003. 218 с.
3. Номеровський С. В. Освітньо-методична функція системи фізичної підготовки військовослужбовців і ступінь її наукового обґрунтування. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2011. № 3. С. 126-130.
5. Романчук В. М., Романчук С. В. Фізична підготовка у Збройних Силах України : навч. посіб. Житомир : ЖВІРЕ, 2004. 144 с.
6. Грибан В. Г., Мельников В. Л., Казначеев Д. Г., Хрипко Л. В. (2019). Фізичне виховання: підручник. Дніпро: ДДУВС, 232 с.

Бондаренко Б.

курсант 2 курсу ННІ права
та підготовки фахівців
для підрозділів
Національної поліції

Плахотний А.

старший викладач кафедри ТСП
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Застосування спеціальних засобів є одним із примусових поліцейських заходів, який чітко регламентується Законом України «Про Національну поліцію», а саме статтею 45 [1]. Але слід зазначити, що застосування даного заходу примусу потребує чіткої підстави для використання, не порушуючи конституційних прав і свобод людини і громадянина. У статті 27 Конституції України закріплено один із найважливіших обов'язків держави – захист

життя людини, яка визнається найвищою соціальною цінністю [2]. Виконуючи свій мандат, держава вимагає від правоохоронних органів забезпечувати імплементацію цих конституційних положень і надає їм право вдаватися до заходів примусу як крайнього засобу, що також включає застосування спеціальних засобів [3, с. 126].

Оскільки використання цих засобів обмежує конституційні права і свободи громадян, на яке вони спрямовані, вони є джерелом підвищеної небезпеки і їх обіг має бути чітко регламентований [3, с. 126].

Серед науковців, які досліджували дану тематику, можемо виокремити таких: А. Плахотний, В. Покайчук, Є. Бахчеван, А. Березняк, О. Фролов, Б. Шаповалов, які розглядали проблематику даної теми, пропонуючи шляхи вирішення.

Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 у зв'язку з воєнною агресією Російської Федерації проти України введено воєнний стан, який пролонговано [4]. Згідно зі ст. 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [5] та п. 24 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію» [1] відповідно до покладених на поліцію завдань вона бере участь у забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану, зокрема у виконанні завдань територіальної оборони, що потребує законного застосування спеціальних засобів, не порушуючи конституційних прав і свобод людини і громадянина, які захищаються державою на міжнародному та національному рівнях.

Таким чином, аналізуючи чинне українське законодавство, можемо виокремити чіткий перелік спеціальних засобів, що наразі знаходяться на озброєнні Національної поліції та застосовуються поліцейськими для виконання покладених на них завдань в умовах воєнного стану: 1) гумові та пластикові кийки; 2) електрошокові пристрої контактної та контактнo-дистанційної дії; 3) засоби обмеження рухомості (кайданки, сітки для зв'язування тощо); 4) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії; 5) засоби примусової зупинки транспорту; 6) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби; 7) службові собаки та службові коні; 8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії; 9) засоби акустичного та мікрохвильового впливу; 10) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень; 11) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії; 12) засоби, споряджені безпечними димоутворювальними препаратами; 13) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби [2].

Слід додати, що застосування спеціальних засобів поліцейськими повинно відбуватися відповідно до чітких підстав та законодавства. Тому можемо зробити проміжний висновок, що законодавчий акт, який регулює застосування даних засобів, а саме Закон України «Про Національну поліцію», регламентує вичерпний та чіткий перелік спеціальних засобів,

підстави для їх застосування та перелік осіб, до яких забороняється застосовувати спеціальні засоби.

В умовах воєнного стану у законодавстві України відбулися зміни, зокрема наділення правом поліцейського «у разі необхідності відбиття нападу, що загрожує його життю чи здоров'ю або іншої особи, для усунення небезпеки у стані крайньої необхідності або при затриманні особи, яка вчинила правопорушення та (або) чинить опір, – використати підручні засоби». Але законодавство не дає чіткого визначення поняття «підручних засобів», що є прогалиною в українському законодавстві, адже обстановка воєнного стану в країні обґрунтовує цю новелу, яка розширює повноваження представника «мілітаризованого» правоохоронного органу [6, с. 98].

Можемо дійти висновку, що застосування спеціальних засобів – це один із видів поліцейських заходів примусу, який повинен застосовуватися поліцейськими відповідно до чинного українського законодавства, для виконання покладених на поліцію повноважень в умовах воєнного стану. Закон України «Про Національну поліцію» дає чіткий перелік підстав для застосування спеціальних засобів, що дозволяє поліцейському діяти відповідно до принципу законності, що є важливою складовою у діяльності Національної поліції України.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.08 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 01.04.2024).
2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/ 96 – ВР (поточна редакція від 01.01.2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.04.2024).
3. Плахотний, Артем; Зейкан, Вікторія. Правові основи застосування спеціальних засобів. *Дотримання прав людини у правоохоронній діяльності: стан та перспективи*, 2023, 126.
4. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 р. №67/2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 01.04.2024).
5. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 №389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 01.04.2024).
6. Покайчук В., Бахчеван Є. Деякі питання застосування спеціальних засобів Національною поліцією в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. Спеціальний випуск № 2 (121). С. 96-102.